

Lep zgodnje baročni portal, s križem sorodnim onemu v Slovenj gradcu, ki je verjetno ostanek prvotnega portala. Ostanke polihromacije.

Notranjščina obokana z reminiscencami gotike. V prezbitariju zvezdnat svod z venstoječimi robovi.

V ladji na slopih k steni prislonjenih sloneč svod posnemajoč gotsko svodovje z venstoječimi robovi. V tem oziru zanimivo v zvezi s Slovenj gradcem in drugimi spomeniki.

Vel. in 2 str. oltarja zelo zgodnjebaročna, mogoče ok. 1630 ali še prej.

V str. oltarjih lepe slike na platno. Pastozna velikopotezna tehnika v barvi in potezi, gotovo porekla od Tintoretta in njegovih naslednikov, torej beneč. xstruja. Posebno glave naravnost klasične v svojem izrazu.

Stele, XXI, 27.5.1923, str. 4 - 5.

Prezbit. in ladja imata gotski obok, slavolok pa je polkrožen. Okna so bila koncem 19. stol. predelana v gotskem stilu. Južno ob prezbit. je zarkstija gotsko obokana, na sev. strani zvonik. Cerkev je nekoč imela tudi kriptu.

Trije oltarji: gl. oltar sv. Marijete. Na hrbtni strani ima napis: Renov. 1844. V ladji str. oltar s v. Marci in levo sv. Andreja.

V zvoniku trije zvonovi. Veliki, ki je 860 funtov težak ima napis: Ignaz Hölzer. Za čas župnika Jos. Bratanič..... itd. Iz l. 1874.

Srednji zvon 400 funtov težak, z napisom. Iz l. 1873. Ignaz Hilzer.

Majhni, 300 funtov. Napis: Me fudit Georg Steinmetz Cilleae 1820. Corporis Christi.

Zidovje cerkev je bilo tako slabo, da so morali c. zapreti l. 1893. Vaščani so že zbrali material za restavracijo.

Ljudje pripovedujejo, da je tu bila rimska postala Upella in, da so tu bili rimski grobovi.

Za restavriranja c. 1.893 so naleteli na ostanke zidu, ki je obkrožalo c.

Mogoče gre za taborsko obzidje?

Ign. Orožen: Das Dekanat Neukirchen, 1.1893, str.393-395.

SPODNJI DOLIČ (Unterdolitsch)

Filiala, posvečena sv. Marjeti.

Cerkev stoji na prelazu Loške gore v n.v. 707m. Je pravilno orientirana.

Viri in literatura: Ignacij Orožen, Bistum und Diozese Lavant VIII. Dekanat Neukirchen, Maribor 1893; Farna kronika vitanjska; Steletovi zapiski iz l. 1923.

Cerkev sestavljajo pravokotna ladja, okroglo zaključeni, enako široki in visoki presbiterij, kateremu je na severu prizidana pritlična zakristija, na jugu pa priznatičen zvonik. Gradnja je kamenita, ometana. -Streha enotna, sedlasta, škrljeva, zakristije pultasta, škrljeva, zvonikova dvojnja žebelasta, škrljeva.

Zunanjščina: Je preprosta. Vso cerkev opasuje samok žlebast fabion, veže pa jo železje iz l. 1893. Nerazčlenjena fasada ima v osi pp portal s profilirano gredo in ravnima kriloma ter v sredini dvojnim križem. Je majhna pp podstrešna lina. Podolžnici imata po 2 visoki zašiljeni okni * lesenim krogovičjem iz ca 1870, severna pa poleg tega zelo preprost

pp portal.

Preprost zvonik zaključuje raven žlebasti zidec, majhne zvonove line pa so rahlo zašiljene. Presbiterij ima v obeh podolžnicah enaki okni kot ladja. Zakristija ima v zapadni steni pp portal, v južni in vzhodni pa mali okni s kamenitim okvirom in pravokotno kovano mrežo.

Notranjščina: Je kmečko preprosta, toda zanimiva. Črno-beli tlak je ~~esx~~ sestavljen iz marmornih in škriljevih plošč. Zidana pevska empore počiva na 2 slopih in 3 kapastih obokih.

Ladjo poživljajo 3 pari močnih polstebrov z okroglimi bazami in enakimi profiliranimi kapiteli. Zapadna dva sta zidana od pozneje vstavljene pevske emfore. Polstevri nosijo banjo, katero prepregajo robovi, v temenu pa krasijo 3 navidezni sklepniki. Tkako nastajajo 4 traveje z enakim številom sosvodničnih parov. Slavolok je preprost, ppk ter precej ozek. Presbiterijev obok je sličen ladjinemu, samo da ga ne nosijo polstebri, ampak raste neposredno iz sten ter je brez navideznih sklepnikov in v apsidalnem delu celo brez robov. Sestavljata ga 2 traveji s sosvodnicami ter polkrožni zaključek. V obokanju še živijo gotske reminiscence, ki se vežejo z renesančnim občutjem. V zakristijox in zvonico vodita preprosta pp portala. Oba prostora sta križno obokana. Vsa notranjščina je beljena.

Oprava: Glavni oltar sestavljajo: kamenit suppedanij, prizmatična kamenita menza, lesen nastavek renoviran l. 1844 ter tabernakelj iz 19. stol. Nastavek tvorijo: pravokotno v prostor stopajoča predella z obhodnima lokoma, kateih zidca nosita para konzol, par gladkih in par uvitih z akantom opletenih stebrov, močna golšasta gređa in atika z uvitima, hermastima stebroma, golšasto grēdo z ravnima kriloma in v sredi sedečo MB z detetom. Nastavek in atiko krasijo močnĎ razvita ušesa, spletena iz hrustančevja, krogovičja in obeskov. Vsa oltarjeva dekoracija in ornamentika kaže stilno na 2. pol.

17. stol. V ppk glavni niši je plastika Marjete z zmajem ob strani Jožefa in Boštjana; v atiki pp slika olje-platno, ki predstavlja Jezusa z Marijo, ob strani stojita Janez in Pavel, na vrhu med kriloma pa kot že rečeno sedeča MB z Jezusom, ki še kaže tradicionalno S-linijo. Ves oltar, razen slike v atiki, ki je mlajša, je lep primer zlatega oltarja iz 2. polj, 17. stol.

Stranska oltarja sta pendanta. Sestavljajo ju: kamenita menza, predella, nastavek z glatkima stebroma, in golšasto gredo ter enakima ušesoma kot glavni oltar, le da brez obeskov, atika z hermastima stebroma, malima ušesoma, golšasto gredo ~~xxx~~ z ravnima kriloma ter podstavkom v sredini, ki nosi v vencu Kristusov monogram.

Oba oltarja krasijo pp slike, o. pl., lepljene na les. V desnem sta sliki v nastavku Andreja, v atiki Golgate; v levem v nastavku Marka, v atiki neznane vsebine, ker je pokrita z ničvrednim tiskom. Vse 4 slike so pomembne, ker s svojo velikopotezno tehniko v barvi in potezi kažejo na benačansko slikarstvo 1. pol 17. stol., ko je bilo vplivano od Tintoretta in njegove šole. Posebno glave so naravnost tipične po svojem izrazu za ta čas.

Prižnica, klasicistične tradicije, je iz srede 19. stol.

V zakristiji so zakristijska omara, navadna omara in velika ~~zakristijska~~ skrinja za bere, ki so preproste izdelave 19. stol.

Oprema: Je bp.

Zvonik: je enotne gradnje ter istočasen s cerkvijo. V njem^{em} visijo 3 zvonovi, od katerih sta 2 železna KID-ova iz 1. 1923., mali bronasti, ki je okrašen s pantrovim frizom pa je iz 16. stol. ter baje iz Hudinje nad Vitanejm.

Podstrešje: Rahlo zašiljeni oboki so kameniti.

Resume: Cerkev z oboki, zvonikom in mogoče tudi zakristijo je enotne gradnje in je nastala po stilnih momentih sodeč v sred. odnosno 2. pol. 16. stol. ter je zanimiv primer vztrajnosti gotske tradicije. Pevska empora je baročni vzidek, ki je nastal istočasno s portalom v začetku 18. stol. Cerkev so l. 1893. pod vodstvom gradbenika Vinka Greina iz Vojnika utrdili ter povezali z železjem.

Okolica: L. 1893. so bili najdeni sledovi obzidja, ki je nekoč obdajal cerkev. Kripte pod cerkvijo ni.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo:

Opombe: Sedanja cerkev je imela mogoče prednico, ker je l. star patrocini j in 2. ~~kxxx~~ ker se kraju reče ~~xxx~~ "na jezeru".

J. Curk: Celjska topografija (Konjice), rkp. str. 21, 21', (zapiski 1959).

Spodnji Dolič - p. c. n. Hajeti

SV. Marieta v Zgornjem Doliču - p. c.

61

Polkrožna apsida razmeroma d lgega prezbiteria. Ladja in prezbitერიj obokana z mrežo venstoečih očeč robov a la gotika.

V ladji je obok na notranjih k steni prislonjenih nosilih, kar j znak, da je bila ladja p v tno ravn krita s stropom.

starosti, razen teh obokov značeni za odmeve gotike v kakšnem 16. ali v 17. stol. se ne da nič reči. Na oboku ladje na temenu so križišča robov celo poudarjena z okroglimi sklepniki.

3 slabo pobarvani oltarji iz zgodnje dobe zlatih oltarjev. Na velikem je na hrbtu s svinčnikom v 19. stol. napisano fruher 1614. Ta letnica pa se mi zdi nekoliko zgodnja. V atiki vel. oltarja je zanimiva dobro ohranjena slika Odrešenika z zemeljsko oblo v roki in M.B. v nosečem staniu. Na str. sta na vsakem po 2 prav dobri sliki. V sev. sv. Marko, v juž. sv. Andrej. Spadata med najbolise in najznačilneše našega 17. stol. V ozadiu sv. Andrej, prizori iz njegovega mučenitva. Odmev beneške, posebno Tintorettove smeri.

Ob k v prezbitერიju pa je narejen nad sosvodnicami, a brez sklepnikov.

Sosvodnice
lastryas

Stele, LXXXI, 9.8.1950, str. 34-35.

